

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา” ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่สำคัญ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา

1.1.2 เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา

1.2 สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษาสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน ครูสังคมศึกษา จำนวน 473 คน และเขต 2 จำนวน 58 โรงเรียน ครูสังคมศึกษา จำนวน 602 คน รวม 2 เขต จำนวนโรงเรียน 125 โรงเรียน และจำนวนครูสังคมศึกษา 1,075 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดย แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 ส่วน คือ

กลุ่มตัวอย่างครูสังคมนาที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมนา โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 20 คน และกลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรวมทางไกลสำหรับครูสังคมนา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมนา ในขั้นการทดลองใช้เบื้องต้น (Tryout) จำนวน 38 คน และขั้นทดลองใช้จริง (Trial Runs) จำนวน 21 คน

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูสังคมนาที่มีต่อความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมนา ชุดฝึกอบรวมทางไกลสำหรับครูสังคมนา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมนา จำนวน 3 หน่วย และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรวมทางไกล เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรวมทางไกลเกี่ยวกับเรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมนา โดยจัดทำเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมนาเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมนา โดยการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง ข้อมูลจากการสนทนาได้รับการบันทึกและนำไปวิเคราะห์ และนำชุดฝึกอบรวมทางไกลสำหรับครูสังคมนา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมนาไปทดสอบหาประสิทธิภาพด้วยตนเอง ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ในขั้นทดลองใช้เบื้องต้น (Tryout) กับครูสังคมนาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ แบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบสนาม เมื่อได้ชุดฝึกอบรวมตามเกณฑ์ 80/80 แล้วผู้วิจัยนำไปทดลองใช้จริง (Trial Runs) ภายหลังจากการศึกษาคูฝึกอบรวมทางไกลครบแล้ว ผู้วิจัยจัดการฝึกอบรวมในส่วนของสื่อเสริม คือ การอบรวมแบบเผชิญหน้าให้กับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในขั้นทดลองใช้จริง เพื่อเสริมเติมเต็มให้การฝึกอบรวมทางไกลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรวมทางไกล ทั้ง 3 ขั้นตอน คือแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบสนาม ตามเกณฑ์ 80/80 จากสูตร E_1/E_2 และในขั้นทดลองใช้จริง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรวมก่อนการฝึกอบรวมและหลังการฝึกอบรวมของผู้เข้ารับการฝึกอบรวมที่ใช้ชุดฝึกอบรวมทางไกล โดยการทดสอบค่าที (t – test)

1.4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1) ความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา

ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาจากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา พบว่า ครูสังคมศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับสาระร่วมสมัย และเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะนำมาจัดการเรียนการสอน โดยการเพิ่ม“สาระร่วมสมัย” (Contemporary Issues) ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพราะสาระร่วมสมัยเป็นเรื่องราวที่สามารถเรียนรู้ได้จากเหตุการณ์จริง เป็นเรื่องทันสมัยที่ผู้เรียนควรได้รับการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ การเพิ่มสาระร่วมสมัยไม่ควรจัดเป็นสาระการเรียนรู้ใหม่ แต่ควรเพิ่มเติม โดยการบูรณาการไว้ในรายวิชาพื้นฐาน หรือจัดไว้เป็นรายวิชาเพิ่มเติม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำหรับสาระร่วมสมัยที่ควรนำมาจัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนนั้น ครูสังคมศึกษาเห็นว่า การจัดสาระร่วมสมัยเกี่ยวกับครอบครัวศึกษา สตรีศึกษา ผู้สูงอายุศึกษา พลโลกศึกษา พหุวัฒนธรรมศึกษา สันติศึกษา และภัยพิบัติทางธรรมชาติในอาเซียน มีความเหมาะสม เพราะเป็นสาระร่วมสมัยที่มีความจำเป็น เพื่อให้ให้นักเรียนได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในฐานะเป็นสมาชิกของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศ และโลกในที่สุด

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการอบรมด้านการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา พบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการการอบรมโดยเฉพาะในส่วนของความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระของสาระร่วมสมัยแต่ละเรื่อง และแนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัย สำหรับรูปแบบการอบรมนั้น ครูสังคมศึกษาต้องการได้รับการอบรมโดยใช้ระบบทางไกล ซึ่งประกอบด้วยสื่อประสม คือ ชุดฝึกอบรมทางไกล ได้แก่ ประมวลสาระ (ตำรา) และแนวการศึกษา (แบบฝึกปฏิบัติ) รวมทั้งสื่อเสริม คือ ใ้การอบรมแบบเผชิญหน้า ประมาณ 2 วัน

2) ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ทั้ง 3 หน่วย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนดไว้

3) ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา สูงกว่าการก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัย มีข้อนำสังเกตดังนี้

2.1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยเพื่อทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกล โดยกำหนดสมมุติฐานไว้คือ ชุดฝึกอบรมทางไกลมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 และมีผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้

ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ได้เสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับครอบครัวศึกษา สตรีศึกษา ผู้สูงอายุศึกษา พลโลกศึกษา พหุวัฒนธรรมศึกษา สันติศึกษา และภัยพิบัติในอาเซียน และได้เสนอแนวทางการจัดหลักสูตรและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระร่วมสมัยดังกล่าว

รายละเอียดที่ปรากฏในเอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลนี้ ทำให้ครูสังคมศึกษาเกิดแนวคิดที่หลากหลายและเห็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษาได้มากขึ้นตามที่ครูสังคมศึกษาได้แสดงความคิดเห็นทั้งจากการสนทนากลุ่ม ที่ต้องการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระและแนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัย การที่ครูสังคมศึกษาได้ศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าว ซึ่งเป็นการศึกษาดำเนินการด้วยตนเองนั้น เป็นการประหยัดทั้งทรัพยากร และเวลา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของชุดฝึกอบรมทางไกล ที่ชัชยงค์ พรหมวงศ์ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของชุดฝึกอบรมทางไกลไว้ (ชัชยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ 2540)

ดังนั้น ครูสังคมศึกษาจึงสามารถใช้ประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นคู่มือสำหรับการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษาให้นักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษามีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

2.2 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในขั้นการทดลองใช้จริง ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มเนื้อหาและความรู้เกี่ยวกับสาระร่วมสมัยทั้ง 7 สาระที่ผู้วิจัยพัฒนาเป็นประมวลสาระชุดฝึกอบรมให้มากกว่านี้ และควรแสดงตัวอย่างหรือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อีก

กว่านั้นเช่นกัน เพื่อให้ครูสังคมศึกษาสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปบูรณาการหรือสอดแทรกไว้ในสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระ คือ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ตลอดจนจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การนำชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ไปทดลองในชั้นทดลองใช้จริง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ศึกษาไว้ เช่น งานวิจัยของสิริวรรณ ศรีพหล (2551) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพลโลกของนักเรียนสำหรับครูสังคมศึกษา สิรินาฏ พรเจริญ (2554) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนออนไลน์เรื่องพัฒนาการทางเพศโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ KWL PLUS รายวิชาครอบครัวศึกษาและความปลอดภัยในชีวิต สิริวรรณ ศรีพหล (2554) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสันติศึกษาในสถานศึกษา จังหวัดสงขลา สิริวรรณ ศรีพหล (2555) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนทางไกล เรื่อง พหุวัฒนธรรมสำหรับครูสังคมศึกษา และสิริวรรณ ศรีพหล (2555) ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล สำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา เป็นชุดฝึกอบรมที่จัดทำเป็นคู่มือ ที่ครูสังคมศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะเนื้อหาในส่วนครอบครัวศึกษา สตรีศึกษา ผู้สูงอายุศึกษา พลโลกศึกษา พหุวัฒนธรรมศึกษา สันติศึกษา และภัยพิบัติทางธรรมชาติในอาเซียน ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.2 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา เป็นชุดฝึกอบรมที่ออกแบบให้ครูสังคมศึกษาสามารถใช้ศึกษาด้วยตนเอง โดยการศึกษาชุดฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ใช้ชุดฝึกอบรมควรศึกษาในส่วนของประมวลสาระ และแนวการศึกษาชุดฝึกอบรมไปพร้อมกัน กล่าวคือ ศึกษาแผนการฝึกอบรมจากแนวการศึกษา ทำแบบประเมินตนเองก่อนการฝึกอบรม แล้วจึงศึกษาเนื้อหาสาระในประมวลสาระ พร้อมปฏิบัติกิจกรรมในแนวการศึกษา เมื่อเรียนจบแต่ละหน่วยแล้ว จึงประเมินตนเองหลังการฝึกอบรม เพื่อพิจารณาว่ามีความก้าวหน้าในการศึกษาอย่างไร การศึกษาด้วยตนเองนี้ จะทำให้ครูสังคมศึกษามีความเข้าใจอย่างถูกต้อง และเป็นการศึกษาด้วยตนเองตามความสะดวกโดยเฉพาะเรื่องเป็นเวลา เมื่อศึกษาและมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว จึงนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง คือการจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.3 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษานั้น สามารถใช้เป็นคู่มือเพื่อจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้กับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาทุกชั้นปี และสามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ นอกเหนือจากเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

3.1.4 ผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ สามารถนำแนวคิดและรายละเอียดในประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา โดยเฉพาะความรู้ในสาระร่วมสมัย แนวทางการจัดทำหลักสูตร โดยเฉพาะการจัดทำหลักสูตรในส่วนของรายวิชาเพิ่มเติม และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนรับผิดชอบ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน สาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นชุดฝึกอบรมทางไกลที่เน้นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประกอบด้วยประมวลสาระและแนวการศึกษา และสื่อปฏิสัมพันธ์ จึงควรมีการวิจัยการพัฒนาเป็นสื่อประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะสื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์

3.2.2 ควรมีการวิจัยในลักษณะของการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เช่นเดียวกับการวิจัยครั้งนี้ แต่อาจเน้นในส่วนของสาระร่วมสมัยอื่น ๆ ตามที่กลุ่มตัวอย่างแนะนำ คือ สาระเกี่ยวกับทักษะชีวิต เป็นต้น

3.2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระร่วมสมัยในวิชาสังคมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครทั้งเขต 1 และเขต 2 ว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนจากครูสังคมศึกษาที่ได้ศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าว มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาสาระร่วมสมัยหรือไม่ และนักเรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใดบ้าง โดยเฉพาะบทบาทของนักเรียนที่มีต่อครอบครัว ต่อผู้สูงอายุ ต่อชุมชน สังคม ประเทศ และโลก บ้างหรือไม่อย่างไร และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตมากน้อยเพียงใด เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ (2552) **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กฤษณ์ พลอยโสภณ (2538) “ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดสำหรับเกษตรกร
ภาคตะวันออก” **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** แขนงวิชาเทคโนโลยีและ
สื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- คณะอนุกรรมการการจัดทำ “ข่าวสาร ศ.ค.ช.” (2530) “ยุทธวิธีการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนเพื่อ
ความเข้าใจอันดี” **ข่าวสาร ศ.ค.ช. 2530**
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2536) “การศึกษาทางไกลกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” ใน **ประมวล สารชุด
วิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์** หน่วยที่ 12 เล่ม 3
นนทบุรี บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2540) “ชุดการสอนรายบุคคล” ใน **เอกสารการสอน
ชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนสร** หน่วยที่ 4 เล่มที่ 1 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- _____ (2540) “ชุดการสอนทางไกล” ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนา
สร** หน่วยที่ 5 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประหยัด ศรีบุญชู (2531) “UNESCO – A.S.P. – C.I.U.” ใน **วารสาร ศ.ค.ช. ฉบับ พระผู้เสริม
สร้าง ความเข้าใจอันดี ครบรอบ 18 ปี** ธันวาคม 2531
- พระมหานครินทร์ แก้วโชติรุ่ง (2548) **สันติภาพตามแนวคิดของท่านพุทธทาสภิกขุ: ความหมายและ
การประยุกต์ใช้ในโลปัจจุบัน** วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสน
ศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รสुकนธ์ แสงมณี (2554) “การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อความเข้าใจอันดี
สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้” **ดุษฎีนิพนธ์** สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- รุ่งธรรม ศุจิธรรมรักษ์ (2544) “สันติศึกษากับสันติภาพ” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา
หน่วยที่ 1 นนทบุรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิชัย ต้นศิริ (2530) “แนวทางไปสู่สันติภาพและสันติศึกษา” ใน รวมบทความคัดสรร จากการประชุมทางวิชาการ เรื่อง สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง วลัย อารุณี
บรรณาธิการ โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- คันสนีย์ จันทร์อานภาพ ธีรพร ศรีประสิทธิ์ และคณะ (2550) “สันติวิธี มุมมองความหมายของ
เยาวชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น 12 (1) :
ม.ค. – มี.ค. หน้า 76 - 88
- สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ (2523) รายงานการสัมมนา
ระดับชาติ โครงการศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ ระหว่างวันที่ 24 – 27 พฤศจิกายน
2523 ณ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษาฯ
องค์การสหประชาชาติ
- _____ (2526) “โครงการการศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ” วารสาร
คณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ กรกฎาคม - สิงหาคม 2526
- เสริมศักดิ์ บุตรทอง (2547) การจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาเพื่อเสริมสร้างสันติภาพสำหรับ
ผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ลังกัตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต
1 และ 2 วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่